

Objektum-orientált tervezési minták

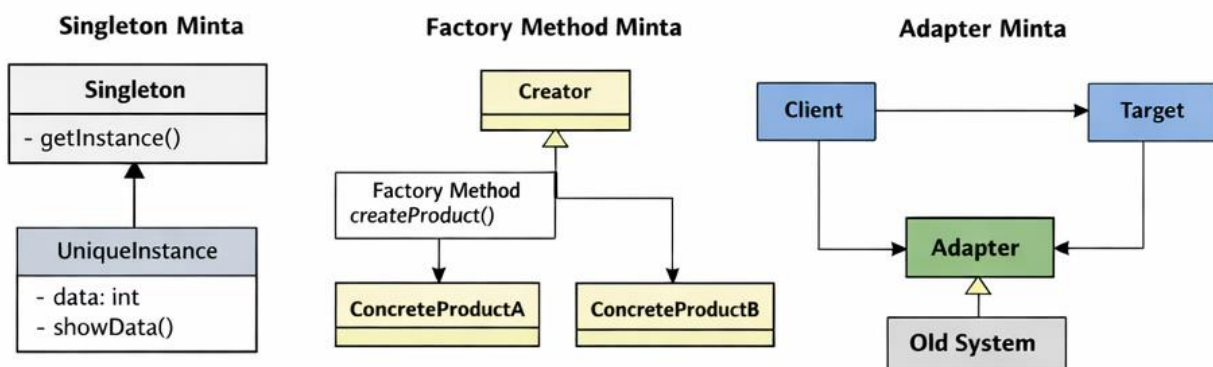
1. Bevezetés

Az objektum-orientált tervezési minták (Design Patterns) bevált megoldások a szoftvertervezési problémákra. Céljuk:

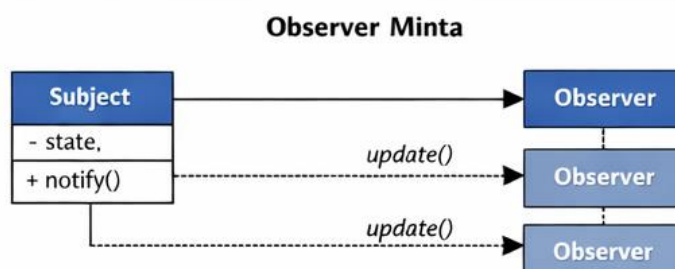
- Növelik a kód újrafelhasználhatóságát.
- Könnyítik a kommunikációt a fejleszték között.
- Javítják a szoftver karbantarthatóságát.

2. A tervezési minták csoportosítása

Típus	Leírás	Példa
Kreációs minták	Példányosítás megoldásai	Singleton, Factory Method
Szerkezeti minták	Objektumok struktúrájának kezelése	Adapter, Composite
Viselkedési minták	Kommunikáció és viselkedés	Observer, Strategy

3. Viselkedési Minta Példa

4. Összegzés

A tervezési minták segítik a kód újrahasznosítását, karbantarthatóságát és a fejlesztési folyamatot.

Az objektum-orientált programozás (OOP) célja, hogy a szoftverfejlesztést modulárisabbá, könnyebben karbantarthatóvá és újrahasznosíthatóvá tegye. Azonban a komplex rendszerek fejlesztése során gyakran előfordulnak ismétlődő tervezési problémák. Az **objektum-orientált tervezési minták** (Design Patterns) olyan bevált megoldások, amelyek ezekre a problémákra nyújtanak rendszerezett és kipróbált módszereket.

A tervezési minták célja, hogy:

- Növeljék a kód újrafelhasználhatóságát.
- Könnyítsék a kommunikációt a fejlesztők között (egy közös "nyelvet" biztosítanak).
- Csökkentsék a hibák előfordulását és javítsák a szoftver karbantarthatóságát.

A legismertebb forrás a **“Gang of Four” (GoF) könyv**, amely 23 alapvető tervezési mintát különböztet meg.

A tervezési minták csoportosítása

A GoF tervezési minták három fő kategóriába sorolhatók:

1. Kreációs minták (Creational Patterns)

Ezek a minták a **példányosítás problémáira** adnak megoldást. Segítenek abban, hogy az objektumok létrehozása rugalmas, moduláris és független legyen a konkrét osztályoktól.

Fő kreációs minták:

- **Singleton:** Biztosítja, hogy egy osztálynak csak egy példánya legyen, és globális hozzáférést biztosít hozzá.

Példa: Konfigurációs beállítások kezelése.

A Singleton minta egy osztály egyetlen példányát biztosítja, amelyhez globális hozzáférés biztosítható. Gyakran használják olyan erőforrások kezelésére, amelyeknek centralizálnak kell lenniük, például konfigurációs beállítások, naplózók vagy adatbázis-kapcsolatok.

1. Tulajdonságok:

1. Egyetlen példány létezik az osztályból.
2. Globális hozzáférés a példányhoz.
3. Kontrollált példányosítás (késleltetett inicializálás).
4. Többszálú alkalmazásoknál thread-safe implementáció szükséges.

- **Factory Method:** Egy interfészen keresztül hoz létre objektumokat anélkül, hogy a konkrét osztályt meg kellene határozni.

Példa: Különböző típusú dokumentumok létrehozása egy szerkesztőben.

- **Abstract Factory:** Kapcsolódó objektumok családjának létrehozását teszi lehetővé anélkül, hogy az implementációt ismerni kellene.

Példa: GUI komponensek különböző operációs rendszerekhez.

- **Builder:** Bonyolult objektumok lépésenkénti létrehozása.

Példa: PDF vagy HTML dokumentum generálása.

A Builder minta komplex objektumok lépésenkénti felépítésére szolgál, elválasztva az objektum konstrukcióját a reprezentációtól. Ez lehetővé teszi ugyanannak az építési folyamatnak különböző kimenetek létrehozását.

1. Tulajdonságok:

1. Elválasztja az objektum építését és reprezentációját.
2. Lépésenkénti építés, amely rugalmas és bővíthető.

3. Különböző reprezentációk létrehozására alkalmas.

- **Prototype:** Objektumok klónozása meglévő példányok alapján.
Példa: Játék karakterek vagy konfigurációs sablonok másolása.

2. Szerkezeti minták (Structural Patterns)

Ezek a minták **objektumok és osztályok összekapcsolására, szerkezetük kezelésére** adnak megoldást.

Fő szerkezeti minták:

- **Adapter:** Két inkompatibilis interfész összekapcsolása.
Példa: Régi API-k új rendszerekhez való illesztése.
- **Bridge:** Absztrakciók és implementációk szétválasztása, hogy külön-külön változtathatók legyenek.
Példa: Különböző rajzolási algoritmusok támogatása különböző eszközökön.
- **Composite:** Egy objektum és annak összetevői egységes módon kezelhetők.
Példa: Fájlstruktúra, ahol fájlok és mappák egyaránt kezelhetők.
- **Decorator:** Objektumok funkcionalitásának futásidőben történő bővítése.
Példa: Java I/O stream-ek kiegészítése.
- **Facade:** Egyszerűsített interfész biztosítása komplex alrendszerekhez.
Példa: Egy összetett könyvtár egyszerű API-jának létrehozása.
- **Flyweight:** Nagy számú objektum memóriatakarékos kezelése.
Példa: Szövegszerkesztők karakterek objektumainak újrafelhasználása.
- **Proxy:** Egy objektum helyettesítése egy másik objektummal, amely kontrollálja az elérést.
Példa: Virtuális proxy képek betöltésére.

3. Viselkedési minták (Behavioral Patterns)

Ezek a minták az **objektumok közötti kommunikációt és viselkedést** segítik szabályozni.

Fő viselkedési minták:

- **Observer:** Egy objektum változásait több másik objektum követheti.
Példa: GUI eseménykezelés, híroldalak értesítése.
Az Observer minta lehetővé teszi, hogy egy objektum (Subject) értesítse a hozzá kapcsolódó objektumokat (Observers) a változásokról anélkül, hogy az értesített objektumok szoros kapcsolatban lennének a Subjecttel.

1. Tulajdonságok:

1. Laza kapcsolódás a Subject és Observer-ek között.
 2. Automatikus értesítés a változásokról.
 3. Könnyen bővíthető új Observer-ek hozzáadásával.
- **Strategy:** Különböző algoritmusok cserélhetők futásidőben.
Példa: Különböző fizetési módok egy webshopban.
 - **Command:** Műveletek objektumokként kezelése, visszavonás támogatásával.
Példa: Szövegszerkesztő visszavonás/funkciók.
 - **Chain of Responsibility:** Kérés feldolgozása láncolt objektumokon keresztül.
Példa: Hibakezelés több szinten.
 - **Mediator:** Objektumok közötti kommunikáció központi kezelése.
Példa: Chat szerver üzenetkezelése.

- **State:** Objektum viselkedése változik belső állapota szerint.
Példa: Játék karakter különböző állapotai (alvás, futás, támadás).
 - **Template Method:** Algoritmus vázának meghatározása, bizonyos lépések implementációját a leszármazottakra bízva.
Példa: Adatfeldolgozás különböző adatforrásokból.
 - **Iterator:** Objektumok sorozatának bejárása anélkül, hogy belső reprezentációjukat ismerni kellene.
Példa: Lista, tömb vagy gyűjtemény bejárása.
 - **Visitor:** Új műveletek hozzáadása objektumstruktúrákhoz anélkül, hogy módosítani kellene az osztályokat.
Példa: Elemzés és riport készítés különböző objektumtípusokhoz.
-

Példa a gyakorlatban

Egy webáruházban például gyakran használhatjuk:

- **Singleton:** Adatbázis kapcsolat kezelése.
- **Factory Method:** Kosárba kerülő termékek példányosítása.
- **Observer:** Vásárlók értesítése, ha egy termék újra elérhető.
- **Strategy:** Fizetési módok kiválasztása (bankkártya, PayPal, utánvét).

Ez jól mutatja, hogy a tervezési minták **egymással kombinálhatók**, és segítik a kód olvashatóságát, bővíthetőségét.

Összegzés

Az objektum-orientált tervezési minták alapvető eszközök a szoftverfejlesztésben.

Előnyeik:

- Megkönnyítik a komplex rendszerek fejlesztését.
- Növelik a kód újrahasznosíthatóságát és karbantarthatóságát.
- Csökkentik a hibák előfordulását.

A tervezési minták ismerete és helyes alkalmazása a professzionális programozás egyik alappillére, amely hozzájárul a stabil és rugalmas szoftverek létrehozásához.